

REGÉLO.

Pesten csötörtökön június 25^{ken} 1840.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

*A' két Sforza.**(Folytatása.)*

XI. Bianca.

Látjuk, hogy a' fejedelem Biancával terveiben mind inkább közelg a' célhoz. A' legfőbb akadály, az atya, elmozdított; a' hölgy védtelen volt; 's csak egytől fél, és ez — a' magas barna férfiú volt. Anastasiának ezeret ígért, ha élve börtönébe hozza azt, 's még eddig legkisebb nyomára sem akadhattak. Anastasio cselnöklere szerint a' fejedelem egy költséges boltozatot vezetete föld alatt a' Ricciardik palotájáig; ezt kérde a' fejedelem a' második szakaszban. Ez elkészült, 's alig várta a' fejedelem a' tiz órát; a' néma kíséretében sietett a' boltozaton keresztül a' fallépcsőig. — „Alant várj!” — sugá a' némához, 's az biczentve távozott: ő pedig alig vetve egy két pillantatot a' gazdag butorzatú teremekre, a' mákonyzott szobahölgy mellett könnyen becsuszott Bianca szobájába.

Angyali nyugalom virasztott az alvónak vonalain; a' fejedelem keblét tiszteleltre indító borzalom futotta-át a' vétektől, mire szilaj szenvedélyei őt ösztönnék. Lehajolt a' hölgyhöz, 's csókot nyomott a' nyugalmas arcokra. A' hölgy felébredt, 's ijedve kapott a' csengetyű után.

„Csendesen Bianca! a' házban minden alszik” — mond a' fejedelem, visszatartóztatva a' hölgy kezét, 's csókot nyomva arczára.

„Vissza szemtelen zsarnok; vissza atyám gyilkosa; átkot kiált rád Ricciardi Bianca” — mond a' hölgy, 's vonalmaniban valami ellenállhatlan magasztos méltóság ült, mi alázva távulította Milano fejedelmét.

„Bianca! még egyszer térdel előtted Galeazzo Sforza, megvetve Amade Bonát, Savoya hercege hugát, és esdekel szerelmedért!” — mond hévvel a' fejedelem.

„Kéjhölgyek karjaiba temesd magad' pulya! de tiszteld a' nő erényét nyomorú szenvedély-teltt pór! nem reszketsz, hogy annyi ártatlan legyilkolt polgárért Milano 's a' rettenetes vérszék számot kér tőled? 's téged, ki képes vagy mindent feláldozni szenvedélyeidnek, azon alkotmányra hunczoland, mellyen te Ricciardi Tiberiót ki akarod végeztetni.“ — Mint egy Minerva dörgötte e' szókat a' hölgy, 's a' fejedelem nem mert felpillantani; nem mert a' mennykövező szemekkel dacolni; ott térdelt némán lecsüggő fővel és szilaj csatájú kebellet.

„A' gyáva hódol minden kellemednek; azt hitted a' fejedelmi lény mindent meg fog vakítani? te erre számolál pulya, és átkozódol az ellen, ki ellent tud 's 's mer állni zsarnoklatodnak? Nem elégedel-meg vérsajtoltá kicseikkel Milano polgárainak, ön magzataikat is neked áldozzák azok? Nem, Milano zsarnoka! az ég bosszúja rövid időn megvillan, 's a' bűnöst az ég nyila szegzi a' földhöz.“

„Büszke gőg — mond végre kevélyen felkelve a' fejedelem—ezt te merted nekem szemembe mondani? tudd-meg hát, atyád azon börtönben van, mellyből még egy halandó sem menekült-ki élve, 's leánya azon karok közé kerül, mellyeket, ha akarom, egy hölgynek sem szabad elkerülni.“ — Szenvedélylyel szorítá magához a' hölgyet e' közben a' fejedelem. Az szinte örült erővel védte erényét. Mind hijába, ha az ajtó felől gyors léptek nem suhognak, 's a' rejtekkajtó fel nem pattan, és egy magas fekete ifjú lángoló szemekkel nem rohanván a' mennyezet felé, herculesi karokkal nem sújtja földhöz a' zsarnokot.

„„El e' termekből Galeazzo! Most másodszor és utóljára még kegyelem: de ha ujjolag így kaplak, halál fejedlen!“ — e' szókkal hunczolta-ki a' teremből a' félszédülttet, 's irgalom nélkül taszítá-le a' kitömött lépcsőzeten.

„Ki merte ezt Galeazzo Sforzán elkövetni? — hörgé akadozva a' zsarnok.

„Egy Sforza!“ — dörgé egy hatalmas szózat a' lépcső föléről.

XII. A' testvérek.

Tizenegy lehetett, lassú kopogás hallatszék a' fejedelem előtermén. — „Ki az?“ — kérdé egy magas alak.

„Én vagyok édes Mariám“ — rebegé a' hölgy a' fejedelmet gondolván kérdőnek.—„S te késel Zoédat bebocsátni“ feddődzék a' hölgy. Az ajtózár csikorgott, 's egy barna gyönyörű hölgy lépett-be. Nem kis ijedelmére egy álarczost lele ott, 's nem Milano fejedelmét.

„Signora! ön a' fejedelem kedvese?”

„A' fejedelem kegyeskedett magához hivatni!”

„Illy késő időn mit gondol ön? Szereti őt?”

„Igen, én a' fejedelmet szeretem!”

„És Olgeatót?”

A' hölgy sirva fakadt. — „Válassz közülök!” — mond dörgve a' néma Hakimza.

„O Maria, Isten látja lelkemet, én téged szeretlek!”

„Zoe nézz szemembe! Ismered-e' Hesirt, bátyádat és a' tört. — Válassz e' két ajtó közül. Ez kivisz a' fejedelemtől, az be hozzá!” — Zoe habozott; végre a' fejedelem ajtajába lépett.

„Nem, Alláhra nem! az utósó Omajahda hölgynek fertőzetlen kell meghalni!” dörgött Hakimza, 's a' testvér keblébe zárta a' tört.

„A' fejedelem nincs honn; én ágyába czipelem; lelje ott áldozatját!” — mond magában a' arab; 's tetté vált a' gondolat.

„Hesir!” — suttoga egy magas alak.

„Almador te?” — kérdé kétesen a' néma.

„Igen; én köszönni jöttem neked Bianca mentését a' hiradás által” — mond Almador nyugodtan.

„Hallod öcsém! én is egyet mentettem - meg azóta! Kövess” mond Hesir, 's karján huzva testvérét, a' fejedelem szobájába sietett. Hesir félre leplezte a' mennyezetet; az ágyon véres kebellet azon gyönyörű arab hölgy feküdt, kivel minap Olgeatót 's Albatit láttuk. Almador megrázkodott: — „ki ölte - meg?” dörgé.

„Én” — felelt nyugodt szívvel 's arczczal Hesir Almador leereszté törét.

„Tudom bátyám, mért tevéd; köszönöm, te megmentéd e' kart egy keserves szurástól!” — mond ez, 's elfedé arczát.

„Psz! a' fejedelem jó” — inte Hesir.

„Távozz! én a' fejedelemmel akarok beszélni. Nyisd-fel a' titkos ajtót!” parancsolá Almador. Hesir egy rugót-benyom a' szőnyeg félrelebbent, 's egy nyílt ajtót tüntetett elő. Almador utána huzá azt; Hakimza pedig visszavonult.

A' fejedelem elborzadt lefektek az ágyba; nem tudott aludni, hánykódott; egy más ágyba veté magát, 's fél óra múlva erős álomba merült.

Nem sokára egy hatalmas kar rázá-fel.

„Galeazzo, te ezer aranyat tettél fejemre, ha börtönödbe hoznák; én lánczolatlan, önként állok előtted!” ezeket mondá dőlczegül a' hang, melly Almadoré volt.

„Ki meri álmodat háborítani? börtön fenekére vele!”

„Lassan lassan fra Galeazzo ! itt ember emberrel , nem fejdelem és polgár áll szemben egymással !“

„Mit kívánsz ember ?“

„Fra Galeazzóval beszélni ?“

„A' fejdelem alhatnék !“

„Azt szeretem én ; de ez embernek ébren kell lenni ; parancsolom. Ismerj-meg Maria ! én vagyok , ki téged az álarczos vigalomban földre terítélek. Én vagyok , ki a' vértanácskor a' lépcsőről lelöktelek. Én , ki ez előtt két órával kéjdühödből felvérelek , 's ledobtalak a' lépcsőkön.“

„Itt vagy hát ? nem féled e' tekintetet ? Hakimza !“

„Alszik ; de hagyjuk a' dolgot. Látod e' tört ? Ez minden perczenben , akár álmodban is legyilkolhatott volna : de én kiméltem az utált életet. Te Galeazzo Sforza vagy , a' nagy Francescónak gyermeke , de én is az vagyok. Az utolsó Omajahda leány , végivadéka kelet főnökinek volt anyám. Ne hidd , thrónodra vágyám ; ezt tenni nekem kevésbe kerülne. Én Francescóhoz méltó utódot kívántam , 's kívánni meg nem szünök. Tudd-meg , most utójára intelek , hagyd-el kéjgelgéseidet ; hagyd-el zsarnoklataidat , 's én a' szerető testvér öllelek-át : de ha nem , ember ! akkor látod e' tört ; én szét fogom tudni szakítani a' testvéri lánczokat“ — mond Almador , 's a' fejdelem füléhez tartá ajkait , 's — „Milanónak nem lesz zsarnoka !“ — sugá , és eltűnt.

XIII. Az áldozat.

Sforza nem nyughatott ; neki a' hölgyet birnia kellett. Ő ezt kimondta , 's csupa fogadása által is szentesítve volt.

„Anastasio ! én nem nyughatom — háborga a' fejdelem — nyilvános erőszak nemde ártana ? Igen igen ; ez nem jó , gondoldj másť.“

„Ha megengedsz felség ! én megelőztelek. A' leánynak megengedtem atyját meglátogatni. Mi örömmel fogadta ő ezt ! Egy szolgáló kíséretével jó , kit a' börtönnél nélkülözni könnyű lesz.“

„Felségesen Anastasio ; a' többit értem. Tudom , a' keselyű körmei többé őt ki nem eresztik ! 's a' fejdelemnek a' jel nem sokára mutatá , hogy a' hölgy megérkezett ; ő egy más uton ment a' börtönbe.

„Igen , a' gőgös atya szemei előtt fogom gyönyöríttasan őt átölelni — mond a' szenvedélyes fejdelem. — Ha képzelem , mi új gyönyör őt dühölve látni !“ 's ezzel lement a' titkosajtón , még a' némat sem yive - el.

„És ti nem emberek ! ide ássátok-el az eleven holtakat ? vagy eleveneket itt holtitjátok-meg ? Igen , mit is tegyen - fel az ember egy Sforzáról. Dacz , alattomosság , boszú , kegyetlenség , gyönyör-szomj , 's vakmerőség ; ezek tüntetik-ki Milano zsarnokait nagyobb

részen — mond a' hölgy útjában — 's ezt gyáva türni Milano. Borzadok e' gondolatra. De Manfredi és neje nem fognak türni; ha maguk nem, nemzetjeik szétzuzandják az önkénynek e' setét szolgáit. Ki merte volna hinni, hogy mélyen a' föld alatt emberek élnek. De hisz' emberek-e ezek? nem szabadok, csak a' ki szabad, az ember! "

„Itt ez ajtón signora! itt el kell hagynom téged; beszélj atyáddal, mennyit tetszik! — mond Anastasio.

„Te jó ember! kár, hogy e' zsarnok udvarában vagy! "

„Magam is érzem — mond álsóhajjal a' távozó — elhivom a' gaz Manfredit, hogy őt mentse-meg; itt majd elfogadom, 's enyim a' kétezer arany! " — Így gondolkodott útjában; míg végre Manfredit előtalálta.

Ricciardi Tiberio egyedül volt egy börtönszobában. Lánczai nem voltak; de minek is? ő szabad kezekkel sem tehetett semmit.

„Atyám! " — hangzék fülébe egy hang.

„Leányom! " orditá az ősz, 's egy rémes, borzasztó gondolat futá-át lelkét. Ő a' fejdelem cselét gyanitá. — „Leányom! bár soha se látnálak. Ártatlan angyal — könnyeze az öreg — te törbe csalattál. "

„Mit beszélsz atyám? Ah mennyire megtörte a' szenvedés; mi sápadt! " sopánkodék a' hölgy, 's atyja kezeit csókdosá.

„Van-e töröd? " — mond suttogva, de szörnyű arcvonattal az atya.

„Igen! " — felelt a' leány.

„Te örülttnek, hiszsz leányom? Nem, az nem vagyok; de magamtól azt, 's tőled a' becstelenséget elakarom távoztatni. — Te a' fejdelem reczéiben vagy; ide a' tört! "

„Értelek Tiberio Ricciardi; itt a' tör; most örömmel nyújtja azt által leányod! " — mond a' hölgy, 's egy pompás nyelvű tört vont elő kebléből, 's atyjának nyújtá.

„A' fejdelem! " — sikolta a' lány.

„Egy Ricciardi-leánynak nem szabad félni; gyermekem e' helyből ne távozz! Hol van szived?

A' fejdelem ezeket nem hallá, 's meg se gondolá, hogy fegyvere lehetne, és kaczagva közelített.

„No's vén gyermek! orditasz? Nézd, én elröpítém hozzád a' galambot, hogy ápoljon! "

„S hogy buja karjaid közé szorithasd, ugy-e! " — mond az öreg, 's még borzasztóbbat kaczagott.

„Te jól találtál; most e' tüneménynyel mulattatlak! Leány! többé karaim közül ki nem jössz — mond szilajon a' fejdelem, 's

a' leányhoz közelgett. Felülről az ajtócsörömpölés 's a' lépcsőköni robogás még sietteté a' fejedelmet.

„Atyám, jól találj!”

„Ég áldjon-meg leányom; én nem tehetek egyebet!” — mond az ősz; 's az atya átszurta leányát. Zokogva 's képét kezeivel el-takarva vonult börtönének sötét szegletébe. — „Becsülettel hunyt-el!” sohajtá a' börtönszegben.

A' fejedelem elborzadt a' lerogyottat megpillantva, a' titkos öntudat dulni kélt áldozataért.

„Börtönbe vele — mond Anastasio, 's a' fejedelmi szolgák egy magas barna ifjút hurczoltak alá. A' fejedelem gyorsan távozott, míg a' rab Ricciardihoz záratott.

„Mi még találkozunk!” — kiáltá Manfredi a' fejedelem után.

(Vége következik.)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Europai állatok Columbiában. — Az ó világ legfontosb aján-dékai, melyeket az ujnak adott, marha és gabona. Az egyetlen négylábú házi állat, melyet az indianok ismertek, a' lama volt, melynek, mint a' juhnak, sűrű gyapja van, 's a' nedves forró sikokra nem örömet megy. De az europai szarvasmarha sikokon úgy, mint a' paramokon egyiránt elszapo-rodott; p. o. Antisana bérjőszágán, 12—16,000. lányi magasságon, 4000 darab van. A' venezuelai sikokon volt csordák, mint a' buenos ayresi pam-pak-on, a' forradalom előtt majdnem számtalanok voltak. *) A' ló nagy sze-repet játszott az új világ politikai változásaiban. Az új világ minden részé-ben, kivált a' venezuelai sikokon, hihetlenül elszaporodott. A' függetlenségi háborúban Paez 's más guerillafőnökök szabálytalan lovassággal is daczol-tak, szarvasmarhacsordákkal tápláltatva, a' spanyol gyalogság minden erőkö-déseinek. Legjobb lovak azok, melyek sikokon neveltetnek-föl, 's 4 éves korukban hegyek közé vitetnek, hol a' hidegebb égály megedzi őket, 's csak lágy legelőhez szokott körmeik a' köves földtől felette megkeményednek A' juh-, mint a' lamatenyésztés, a' cordillerák magasb tájaira van szorít-va; a' kecskék pedig jobban tenyésznek a' síkság azon részein, melyek for-rók és szárazok; például Coro tartományban, hol a' lakosok főgazdaságát teszik. — De más állatok tenyésztése ellen a' legyőzhetlen akadály tornyo-sultnak látszik. Az eb europai urának sorsában osztozik; nyomozótehetsé-ge 's forró égály alatt fogy, 's mind alkata mind létegeire alárendelt állattá fajul. Az erdőkben és sikokonlakó indianok, kik vaddisznóvadászathoz szok-tak, e' célra hegyekről hoznak ebeket, hol ámbár a' spanyolok arra nem igen figyelnek, a' vadászebeknek kissé vagy többé elkorcsult faja találhatik; mely a' magasokon szarvasvadászatra használtatik.

*) Mondják, hogy ujabbán ismét elszaporodtak, jelesül a' borkereskedés hanyatlása óta.

A' Glommen és Wener tó közötti föld. A' Glommentól Wener-ig nyúló föld (mintegy 98—100 ang. mf.) úgy látszik, tó-láncz volt, melyek között a' hajdani szigetek, most összikla, granit, porphyr, gneiszből és tófenékből álló egyes magaslatok ama mivellett völgyek valának, melyekből a' fenyvessel fedett számos dombok merészen, habár ritkán is, 200 lábnyira emelkednek. Az egész Glommen és Wener közötti tér csak egy kis- sé emeltebb a' tenger felületénél. A' Glommen Kongsvinger mellett, hol addigi irányával ellenkezőleg éles szöget képez, 's mintegy 16 mértföldnyire északnyugotnak megy, mielőtt ismét kezdett déli irányának fordulni, csak 445 lábnyival magasabb a' tenger és 308 lábnyival a' Wener felületénél. Itt egy hegygerincez nyulik-ki, a' Glommen és Wener vizeit szétosztó. Az összefüggő hegyek vagy felföld nem a' folyók folyása vagy a' tartomány vízrekesze, hanem nagy vízmedrek után idomulttának látszanak, melyekben egykor széles édes vizű tavak állhattak. Ez a' nagy kavics-halmazat homok és kő-kopadékokból következtethető, melyek nemcsak a' hegyek oldalain, hanem gyakran a' legmagasabb ormokon is találhatók. A' hegylánczok e' magas össziklák között több helyen iszapföldből alakulvák. Skandináviának állítólagos felduzzadása, talán kielégítőbben fog a' Wener ös partja 's a' felsziget egyéb vízmedreire következtethetni, mint a' balti tengerből. Ha a' Trolhätta kis nyílása, mellyen most a' Götha-Elf a' többől kiömlik, valamely természetháborgás által elzárulna: a' Glommen völgyig nyúló különböző öblök ismét vízzel telnének-meg, és Scandinavia keleti része tömérdek szirt és szigettel elárasztott archipelagus és földvonal lenne. Svéd országnak mintegy harmada, 13/38, alig van 300 lábnyira a' tenger, 's 153 lábnyira a' Wener színe felett, melly utóbbi 187 lábnyival fekszik magasabban a' tengernél. A' Wener:ööl már annyit tudnak, hogy vizének legmagasb 's legalacsonyabb állása közt 101áb a' különbség, melly egy évtől másikké soha sem halad-meg ötödfél lábat; hanem a' viznek szaporodása az által, hogy a' mostani nyíláson Götha folyó nem ömölhet-ki, néhány év alatt, melyekben a' kipárolgás akadályozva lesz, e nagy különbséget fogja maga után vonni. Az őspartok vagy magasán fekvő iszapföldek tehát, melyek a' Glommen és Wener közötti sziklák oldalain láthatók, korán sem olly tűnemények, melyek valamely rendkívüli természetháborgásnak lennének eredményein (Langs Tour is Sweden).

KÜLÖNFÉLE.

Fénybogárkák. A' szellem-gözkörének viharjai 's fürgetegei a' szenvedélyek; ezek keblében halál és áldás egymás mellett nyugosznak. Ki hajóján az „elme“ iránytűt (magnetű) hordja, és szemé elől az „erény“ sarkcsillagot el nem veszti, annak viharok is szolgálatára állnak és életsajkját biztos kézzel vezeti révbe. Jaj azonban a' hajósnak, kit nem ama kettő vezet utján. Mint a' dühöngő viharok labdája, segéd nélkül hanyatlik az ide 's tova a' csalárd hullámokon; 's ha csak valamely csuda meg nem menti, az ásitó örvények és leselgő szirtok közül soha ki nem vergődik.

Nő és férj egy, mondja a' példabeszéd; azonban nő és férj közönségesen tíz szokott lenni; a' nő egy, 's a' férj semmi mellette.

Mennyit 's milly igaztalanul nem kárognak a' 19-ik század némberei ellen! Mi vetélkedve rágalmazza ifja 's örege a' szegény nő-nemet; mi búvárkodva kutatják-ki nyomorú szörszálhasogatók minden aprólékos gyöngéjüket, melyek pedig mindannyi kedveltetőségek; 's milly makaesul elhallgatják tömérdek erényeiket és jó tulajdonaikat. Nem általános panasz-e (hogy a' tömérdek közül csak egyet említsek és czáfoljak-meg) a' nők pazarlása, ho'ott semmit sem könnyebb bebizonyítani, mint éppen azt, hogy a' nő, 's különösen nagy világú nő (millyent áldott századunk szám nélkül mutathat elő) ellenkező erénnyel bír. Nagy világú asszony szükségtelenné teszi férjének a' borbélyt, minthogy azt maga, még pedig néha igen is finomul borotválgatja. A' fodrást is kipótolja, minthogy bálványzott férje fejének ékesítésében fáradszhatlan. A' komornik éppen haszontalan tag lenne; tudjuk, mi könnyűséggel öltöztetik 's vetkeztetik-le a' nők férjeiket. A' komornik után ballaghat a' titoknok is; mert ezen az asszony kifog; mit a' nő ir, az írva marad. A' pipától is elszoktatja férjét, mert eleget füstöl ő maga. Mi több, még a' konyha szükségéit, ezt az örökké éhező Polyphemet, ezt a' sok gyöngédségnek felfalóját is, törpévé silányítja; mert férje száját olly szorgalmasan tömi-be, 's annyit ad elnyelnie, hogy a' férj, ha nejlére tekintett, már ellakozott. Szóval, egy nagyvilágú nő valóságos arany bánya, valóságos varázssvessző a' férjre nézve; mivel pedig korunkban mindenki kincsre vágy, nem lehet eléggé bámulni ifjaink násziszonyán. Vajha e' sorok felnyitnák szemeiket 's násziszonyuk valóságos nászdűhhé változnék.

Szerелем 's kereskedésben váltó játsza a' főszerepet; azért is hasonlítanak ma mindketten a' fölváltáshoz. Hajdan a' szerelem 's kereskedésben csak kész pénznek volt bece; már ma mindkettőt papírral elégitik-ki. A' váltó- és szerelmi levelekben Istenhez folyamodunk; azért is bukunk-meg már következő perczben. A' szerelem sajátilag nem is egyéb kereskedésnél (innen van annyi társas szerelmeskedés), 's a' némberek nem mások, mint váltólevelek; mindkettőt drágábban vásárolja-meg az ember, mint valóban érnek.

Elme 's elménczség lelki két sebész; egyik lassú 's fontolgotó, másik gyors és erőtéljes. Amaz megválasztja, és maga készíti műszereit, kötegeit: 's tapasztait, kenőcseit gyakran olly sok szertartással keni-fel, hogy a' beteg még a' műtétel előtt meghal; emez gyors kéz és éles késsel szeli-le az üszögös részeket a' nélkül, hogy a' beteg ellenkező jajgatására ügyelne, a' seb gyógyítását pedig a' természetre bizza.

A' hajdankor minden istene közül ma csupán Janus lehetne szerencsés; mert neki két arca, e' szerint két nyelve is volt.

A' némbersziv gazdag kincs — de sárkányoktól őriztetik.

A' bölcsesség legfőbb foka az önzabolázáson alapul; ezért is nem engedik bölcsességre törekvő némbereink magukat férjeiktől féken tartatni.

PUSZTAY IGNÁCZ.

Szerkezi Mátray Gábor, halpiacson, Dencs-ház, 86-dik sz. a.

Nyomatik Trattner-Károlyi' betűivel, valóságos angol vas-sajton
uri utsza 612.